

DEZVOLTAREA SERVICIILOR DE PEDIATRIE PRIMARĂ ÎN SISTEMUL DE SĂNĂTATE AL REPUBLICII MOLDOVA

Natalia DICUSARĂ,

masterandă, anul II, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 616-053.2:364.444(478)

nataliatabarcea@mail.ru

This paper analyzes the current state of primary pediatric care services in the Republic of Moldova, highlighting their essential role in disease prevention and child health promotion. It explores the broader context of healthcare reforms and outlines both best practices and ongoing challenges. A case study focused on AMT Botanica illustrates the local implementation of the National Program for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases. The paper proposes strategic measures to improve the efficiency, accessibility, and sustainability of pediatric healthcare services.

Serviciul de pediatrie primară este esențial pentru asigurarea unei îngrijiri medicale de calitate pentru copii în Republica Moldova. Acesta contribuie la prevenirea bolilor, îmbunătățirea accesului la îngrijire medicală, reducerea poverii asupra spitalelor și îmbunătățirea sănătății publice în ansamblu. Dezvoltarea serviciilor de pediatrie primară în sistemul de sănătate al Republicii Moldova reprezintă o temă de actualitate, având în vedere provocările cu care se confruntă sistemul de sănătate, dar și necesitatea de a răspunde nevoilor specifice ale copiilor în ceea ce privește prevenirea, diagnosticul și tratamentul afecțiunilor. În ultimii ani, sectorul sănătății din Republica Moldova a fost supus unui proces complex de reforme, cu scopul de a îmbunătăți accesibilitatea, calitatea și eficiența serviciilor de sănătate pentru întreaga populație, inclusiv pentru copii.

Lucrarea urmărește analiza stării actuale a serviciilor de pediatrie primară în Republica Moldova și identificarea unor soluții viabile pentru dezvoltarea și optimizarea acestora. Accentul este pus pe creșterea accesibilității, calității și eficienței îngrijirii medicale acordate copiilor la nivelul asistenței medicale primare, cu un studiu de caz axat pe implementarea Programului Național de Combateră și Prevenire a Bolilor Netransmisibile (PNBN) în cadrul AMT Botanica.

Evoluția pediatriei primare în Republica Moldova a trecut prin mai multe etape, reflectând schimbările din întregul sistem de sănătate. În perioada sovietică, exista o rețea bine organizată de îngrijire pediatrică, susținută de Facultatea de Pediatrie din cadrul USMF. După anii '90, în contextul reformelor și al trecerii la medicina de familie, pediatria a fost integrată în formarea generală a medicilor, iar rolul său în asistența primară a început să scadă. În anii 2000, modelul integrat de medicină de familie a de-

venit predominant, iar pediatria a pierdut din specificitate în cadrul asistenței primare. Totuși, din anii 2010 au fost relansate inițiative pentru îmbunătățirea serviciilor pediatrie, inclusiv prin adoptarea Programului CIMC. Un moment cheie a fost în 2023, când Ordinul nr. 86 al Ministerului Sănătății a consolidat oficial pediatria primară în structurile AMT, recunoscând necesitatea îngrijirii specializate pentru copii. Serviciile de pediatrie primară constituie o componentă vitală a sistemului de sănătate publică, având un rol major în asigurarea continuității îngrijirii, prevenirea bolilor și monitorizarea dezvoltării copiilor. În Republica Moldova, aceste servicii sunt reglementate de Ministerul Sănătății, fiind oferite prin rețele teritoriale de asistență medicală, spitale și cabinete de pediatrie.

Cu toate acestea, sistemul se confruntă cu o serie de dificultăți:

- Disparități regionale în accesul la servicii;
- Migrarea cadrelor medicale din cauza condițiilor de muncă și salarizării necorespunzătoare;
- Deficiențe în formarea profesională continuă și în dotarea tehnică a instituțiilor;
- Lipsa unui sistem digital eficient de monitorizare și coordonare a serviciilor.

Analiza comparativă a demonstrat că multe dintre aceste provocări sunt comune și altor state din regiune, însă modelele internaționale pun accent tot mai mare pe prevenție, integrarea serviciilor și participarea comunității. În cadrul Asistenței Medicale Teritoriale (AMT), serviciile de pediatrie sunt organizate pe principiile medicinei de familie, în colaborare cu specialiști ambulatori și încep să beneficieze tot mai mult de implementarea Tehnologiilor Informaționale și de Comunicare (TIC).

În Republica Moldova, sănătatea reprezintă o prioritate națională, care este atât un scop în sine, cât și o condiție primordială pentru atingerea obiectivelor naționale de dezvoltare. Actualmente, țara se confruntă cu dificultăți economice și sociale, iar povara bolilor netransmisibile pune o presiune considerabilă atât asupra sistemului de sănătate, cât și asupra bunăstării populației, și a situației socio-economice.

Principalele boli netransmisibile, precum cele cardiovasculare, cancerul, diabetul, bolile digestive și respiratorii cronice, tulburările de sănătate mintală, determină peste 86% din toate decesele înregistrate și domină profilul îmbolnăvirilor în Republica Moldova. În acest context, prin Hotărârea Guvernului 129/2023, a fost aprobat Programul Național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, o politică națională în domeniul BNT, care abordează bolile netransmisibile ca o problemă de prioritate majoră și stabilește liniile directoare pentru reducerea poverii acestor boli prin abordarea holistică și transsectorială a determinantilor sănătății.

IMSP AMT Botanica joacă un rol esențial în implementarea acestui program la nivel local, responsabilitatea acestei instituții crește prin numărul total al populației de 185790 care este înregistrată pe listele medicilor de familie, o pondere de 20.6 % revine copiilor cu vârste cuprinse între 0-18 ani. Analiza implementării Programului Național de Combatere și Prevenire a Bolilor Netransmisibile în cadrul AMT Botanica a evidențiat o serie de bune practici:

- Creșterea activităților de prevenție (screening, consiliere, educație medicală);
- Îmbunătățirea colaborării interdisciplinare între pediatri, medici de familie și specialiști;
- Impulsionarea implicării părinților în supravegherea sănătății copiilor;
- Crearea unui cadru organizațional favorabil inovației în practica pediatrică.

Totodată, au fost identificate unele provocări persistente:

- Lipsa unui sistem informatic integrat pentru urmărirea cazurilor pediatrice;
- Resurse umane și materiale insuficiente;
- Disparități în pregătirea profesională continuă a personalului medical.

Modernizarea și perfecționarea sistemului de sănătate din Republica Moldova este în pas cu cerințele și imperativele de reformare continuă a sistemelor ocrotirii sănătății din întreaga lume. Asigurarea unui start sănătos pentru dezvoltarea copilului și fortificarea sănătății materne este una dintre sarcinile prioritare ale sistemului de sănătate. Identificarea timpurie a problemelor de creștere și dezvoltare a copilului reprezintă o oportunitate primară și universală pentru intervenție în timp util și cu rezultate optime. Este foarte importantă îngrijirea preventivă continuă, începând cu vârsta copilăriei timpurii de către serviciile de pediatrie primară.

Monitorizarea creșterii și promovarea nutriției optime încă din primele zile de viață a copilului sunt componente esențiale ale prevenției BNT. Monitorizarea creșterii copilului contribuie la fortificarea unei dezvoltări normale, dar și la identificarea precoce a unor potențiale probleme nutriționale sau de sănătate. Dezvoltarea insuficientă în primii ani de viață este asociată cu efecte pe termen lung: scăderea imunității, probleme în dezvoltarea cognitivă, precum și creștere staturală compromisă. Supraalimentația poate dispune la afecțiuni asociate cu obezitatea, diabetul și sindrom metabolic, stări care ulterior, în viața de adult pot duce la dezvoltarea BNT.

În concluzie serviciile de pediatrie primară din Republica Moldova se află într-o perioadă de tranziție, în care reforma sănătății trebuie să fie orientată tot mai mult spre prevenție, acces echitabil și abordări integrate. Studiul de caz de la AMT Botanica confirmă faptul că intervențiile bine planificate și susținute de politici coerente pot aduce rezultate notabile în sănătatea copilului, dar este necesară extinderea acestor practici la nivel național.

Recomandările vizează îmbunătățirea serviciilor pediatrice prin armonizarea legislației și modernizarea infrastructurii, aliniate la standardele internaționale. Se propune extinderea programelor naționale și digitalizarea monitorizării sănătății copilului, alături de formarea continuă a personalului medical. La nivel local, este esențială consolidarea echipelor multidisciplinare, intensificarea educației pentru sănătate și adaptarea serviciilor pentru copiii vulnerabili. Colaborarea intersectorială și evaluarea continuă a practicilor sunt cruciale pentru eficiența și sustenabilitatea intervențiilor.

Recomandat

Igor BUCĂȚARU, dr., conf. univ.